

ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНОЇ СТИЛІСТИКИ
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ:
АНАЛІЗ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Анжеліка Попович (Кам'янець-Подільський

національний університет імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський, доцента)

Сьогодні достатньо перспективним є вивчення комунікативно-функційних особливостей фразеологічних одиниць. Здійснюється перехід від засвоєння формально-структурних особливостей фразеологізмів до досліджень їхніх функційних властивостей.

На лінгводидактичні площини фразеології в закладах вищої освіти звертали увагу Н.[М.] Голуб, М. Греб, В. Заскалета, Т. Космеда, Г. Кузь, Л. Куліщенко, І. Мусієнко, Г. Наконечна, Т. Лагута, О. Левківська, Т. Осіпова, Е. Палихата, Л. Прокопенко, Л. Проценко, В. Тимкова, Т. Хомич, Н. Щур, Н. Ядловська, Н. Янчук та інші. Спроби узагальнити набутки української фразеодидактики належать О. Важеніній.

На означення дисципліни, яка вивчає лінгводидактичний аспект фразеології, дослідники послуговуються термінами *фразеодидактика* (Ф. Жагар (Žagar), *фразеологічна лінгводидактика* (Т. Федуленкова), *дидактика фразеологізмів* (Е. Кржишник (Kržišnik)). Водночас актуальним є з'ясування питань стилістичної фразеодидактики.

По-різному відбитий матеріал із фразеологічної стилістики в типових навчальних програмах для здобувачів закладів вищої освіти.

У теоретичній частині програми О. Блик (1980 р.) наявний окремий розділ „Стилістичні функції фразеологізмів” (2 год.), у якому запропоновано звертати увагу на стилістичну класифікацію фразеологізмів (розмовно-побутові, фольклорні, народнопоетичні, книжні), функційно-стильові особливості фразеологічних одиниць (ФО) і фразеологізми-синоніми [4, с. 7]. На практичних заняттях студенти визначали стилістичні функції фразеологізмів у текстах різних стилів та редагували тексти для усунення зруйнованих фразеологізмів або контамінації кількох ФО [4, с. 14].

У програмі Л. Мацько (1988 р.) питання „Стилістика фразеологічних одиниць”, „Стилістична класифікація фразеологізмів: книжні, фольклорні, розмовно-побутові”, „Синонімічні фразеологізми” уналежнено до теми „Лексична стилістика”, що є складником розділу „Засоби (ресурси) стилістики української мови”, на який виокремлено лише 8 год. [3, с. 8]. Очевидно, що ці питання побіжно розглядалися на лекційних заняттях. Студентам було запропоновано виконувати семантично-стилістичний аналіз текстів, насичених фразеологізмами, вправи на пошук фразеологізмів-відповідників у російській і українській мовах, фразеологізмів-синонімів; визначати стилістичні функції фразеологізмів; з’ясувати фразеологічне багатство української мови і його стилістичне використання у творах видатних українських письменників (І. Котляревського, Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українки, М. Коцюбинського, О. Гончара, М. Стельмаха, О. Довженка); писати творчі роботи з використанням стилістичного експерименту за певними стилістичними завданнями (на матеріалі фразеології). Удосконалюючи навчальну програму в 2002 р., Л. Мацько залишила розгляд питань стилістичної фразеології без змін, дещо розширивши репертуар художніх текстів (І. Нечуй-Левицький, Панас Мирний, І. Драч, Ліна Костенко) [1].

Сучасні робочі програми навчальної дисципліни „Стилістика української мови” (автори – викладачі закладів вищої освіти Т. Видайчук, С. Кіраль, І. Корнієнко, Н. Левун, І. Левчук, Т. Ліштаба, Н. Павлик, О. Пономарів, А. Попович, Л. Руденко, О. Садовнікова, Н. Сизоненко, Л. Станіславова, Ю. Ситько, Л. Топчий та ін.) відбивають традиційні погляди на обсяг теоретичного матеріалу із фразеологічної стилістики. На функційно-комунікативні аспекти стилістики звертає увагу лише І. Фаріон, яка пропонує розглядати українську фразеологію як засіб вираження національного менталітету та універсальне й унікальне у сфері фразеології [2].

Отож, обсяг стилістичного вивчення фразеологізмів переважно варіюється в межах вивчення таких площин: аналіз ФО з погляду вживаності, експресивно-стилістичне

забарвлення, співвіднесеність ФО за функційними стилями, стилістичні функції ФО.

На нашу думку, сьогодні потрібно розширювати обсяги теоретичного матеріалу з фразеологічної стилістики. Адже виникла об'єктивна необхідність теоретично узагальнити нові аспекти лінгвостилістичних досліджень у контексті трансформування поглядів на мову не лише як об'єкт лінгвістики, а й інших суспільних наук. Сучасне осмислення проблем стилістики безпосередньо пов'язане з філософією мови, культурологією, соціолінгвістикою, етнолінгвістикою з актуалізацією психологічного напрямку в мовознавстві. Потреби вербалізації культурної свідомості в сучасному інформаційному просторі спонукають до впровадження елементів інтерактивної стилістики, спрямованої на здійснення ефективної комунікації, вибудовування оптимальної комунікативної стратегії та взаємодії зі співрозмовником. У різних соціокультурних сферах значно збільшено жанровий репертуар, спричинений появою нових мовних жанрів; розширено структуру стилістики через виокремлення таких її різновидів, як інтерактивна, когнітивна, комунікативна, прагматична, гендерна, медійна, креативна та ін. У стилістиці посилено увагу дослідників до мовної особистості автора та його ідіостилу в комунікативно-діяльнісному аспекті; помічено зацікавленість екстралінгвістичними чинниками спілкування; уведено в науковий обіг нові методи й методики стилістичного дослідження, зумовлені змінами в лінгвістиці й інтегруванням з іншими науками.

Необхідно надавати більшої уваги функційно-стилістичним особливостям українських фразеологізмів. Відтак на заняттях у закладах вищої освіти варто вивчати фразеологію інтернетного дискурсу, діалектну фразеологію як об'єкт лінгвостилістики, фразеологічну картину світу, фразеологічний компонент мовної картини світу, фразеологізми як культурно-мовні знаки, прагматилістичну дієвість (лінгвопрагматичні аспекти) фразеологічної одиниці, лінгвокультурологічні аспекти фразеології, медію фразеологія, розглядати фразеологізми відповідно до екстралінгвальних чинників, комунікативні потенції ФО, лінгвокультурні концепти

фраземіки української мови, національно-культурну специфіку ФО, когнітивний підхід до вивчення фразеологічного значення, фразеологічний ідіостиль автора, функційно-комунікативну характеристику ФО, соціолінгвістичний аспект прагматичних функцій ФО, жанрові й стилістичні проблеми перекладу ФО тощо.

Література

1. Мацько Л. І. Стилістика української мови : програма для студентів філологічних факультетів університетів України. Київ : НПУ, 2002. 38 с.; **2. Практична** стилістика сучасної української мови : робоча програма з дисципліни для студентів, що навчаються за напрямом 0305 „Філологія” / укладач: І. Д. Фаріон. Львів: Національний університет „Львівська політехніка”, 2009. URL: <https://refdb.ru/look/2815256.html>; **3. Стилістика** української мови : для студентів спеціальності 2102 „Українська мова та література” філологічних факультетів педагогічних інститутів / укл. Л. І. Мацько. Київ : ГП ПВО „Укрвузполіграф”, 1988. 16 с.; **4. Стилістика** української мови : програми педагогічних інститутів для студентів спеціальності 2102 „Українська мова і література” / укл. О. П. Блик. Київ : РНМКВСПО, 1980. 18 с.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДІВ КНИГИ „ПСАЛОМ” (ПЕРЕКЛАД НОВОГО СВІТУ, І. ОГІЄНКА)

Анна Прокопович (Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, здобувачка вищої освіти)

Наук. керівниця – доц. Титаренко В. М.

Біблія є центральним текстом європейської культури. Святе Писання не має загальнодоступного оригіналу. Тому його переклади не просто замінюють оригінали, вони самі стають оригіналами. Усі канонічні книги Старого Заповіту написані гебрейською мовою (івритом) із невеликими арамейськими й халдейськими вкрапленнями. Книги Нового Заповіту, окрім Євангелія від Матвія, написані грецькою, а Євангеліє від Матвія – сіро-халдейським діалектом гебрейської мови. Біблію повністю або частково перекладено приблизно на 3000 мов.